No. 49. **ZATURDAG, 6 December 1862.** ***DERDE JAARGANG.***

SUMATRA-COURANT

NIEUWS- EN ADVERTENTIE-BLAD.

HOOFD-BUREAU te *Padang* bij *van Zadelhoff & Fabritius.* Te *Batavia* bij *H. M. van Dorp.*

Prijs per halfjaar voor PADANG . . . *f* 7.50.
„ „ „ „ SUMATRA . . „ 10.00.
„ „ „ „ JAVA . . . . . . „ 12.50.
„ „ „ „ NEDERLAND „ 15.00.

Deze Courant verschijnt elke week. des *ZATURDAGS* voor postijd.

De prijs der Advertentiën is *f* 1.— voor 10 woorden
Bij herhaling betaalt men de helft.
Behalve het Zegel voor den Lande
Brieven franco.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van een' *ZOON*, M. H. VERDOORN, *Alexander.*
PADANG, 4 Dec. 1862. [534]

Vertrekkende Personen.

C. L. H. VON FREYTAG VAN OVERSTRATEN, 1e Luit der Inf. naar Nederland via Bordeaux, gemagtigde Luit. Kol PIPER. [537]

Bij mijn vertrek van SUMATRA'S WESTK. roep ik door intermediair van dit blad een hartelijk *vaarwel* toe aan mijne vrienden en bekenden.
SIMONS,
NB. *Pakjes, brieven en boodschappen te bezorgen bij de uitgevers van dit blad.* [536]

De Debiteuren aan het VENDUKANTOOR

van den ondergeteekende, worden bij deze *aangemaand* [die voor regterlijke vervolging wenschen verschoond te blijven] om *binnen acht dagen na heden*, hun Debet aan mijne gemagtigde te *Padang*, den Heer KOOPMANS af te dragen, dan wel stipt na te komen hun aangegane verbintenis; bij nalatigheid zal door den ondergeteekende worden beschouwd als geen overeenkomst ten deze te bestaan.
De gewezen Vendumeester,
STIJMAN.
FORT DE KOCK, 6 December 1862. [531]

Mr. PHILLIPS,
Chirurgijn-Dentist,

heeft de eer de ingezetenen van *Padang en omstreken* te berigten, dat hij per aanstaande Mail herwaarts hoopt te komen.
Hij verzoekt hen, die hem wenschen te consulteren, zich ten spoedigste na zijne aankomst tot hem te wenden, aangezien zijne zaken te *Batavia* hem een verblijf van slechts EENE MAAND te *Padang* veroorloven
BATAVIA, 21 Nov. 1862. [539]

Hotel de Sumatra.

Verkrijgbaar à Contant:
Heeren SCHOENEN.
HOROLOGIEN.
Goed slaande KANARIEVOGELS.
Een span pas aangebragte prachtige
BATTAH-PAARDEN,
en eene groote partij
DAMES-ARTIKELEN. [535]

Nederl.-Ind. Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij.

Bestuur:

De Heeren W. J. van de Graaff.
P. C. W. Anemaet.
F. W. R. Jhr. Flugi van Aspermont. } Commissarissen.
Mr. T. H. der Kinderen.
D. Jannette Walen.
A R. J. Cramerus.
C. F. W. Wiggers v. Kerchem, ontw. Direct.
G. A. de Lange, plaatsv. id.
Edwd. Heijning, mede id.

Deze Maatschappij is steeds bereid tot het aangaan van contracten van Levensverzekering en Lijfrente.

Tarieven, Inlichtingen en Blanco's voor aanvragen van verschillende takken van verzekering, alsmede voor gezondheids- en andere verklaringen, zijn bij de H.H. PAINE, STRICKER & Co. Agenten der Maatschappij, als ook bij het Hoofdkantoor te *Batavia*, op *franco* aanvrage verkrijgbaar gesteld.
De Maatschappij voornoemd,
[533] HEIJNING, Dir.

Dagbladen
voor 1863.

Bij de Ondergeteekenden worden *bestellingen* aangenomen op:

JAVA-BODE.
PRIJS *franco per post, per halfjaar f* 15,—.

BAT. HANDELSBLAD.
PRIJS *franco per post, per halfjaar f* 15,—.

SUMATRA-COURANT.
PRIJS *per halfjaar f* 7,50 voor PADANG,
f 10,— *franco per post.*

Men wordt beleefdelijk verzocht bij Inteekening, hiervan zoo spoedig doenlijk berigt te zenden, ten einde daarvan in tijds Nota kan genomen worden.

☞ H.H. Abonnées die reeds op de *Java-Bode* en het *Bat. Handelsblad* bestellingen deden, worden indachtig gemaakt dat de prijs per halfjaar is *verminderd* op *f* 15,—, zoodat zij die reeds *f* 17.50 betaalde, over het verschil ad *f* 2,50 per Kwitantie kunnen disponeren
bij v. ZADELHOFF & FABRITIUS,
[518] *Boekhandelaren.*

1863.

☞ *Van de pers gekomen:*

KANTOOR-ALMANAK
voor het Jaar 1863.

PRIJS: *Opgeplakt*............ *f* 1.50.
franco per post.......... „ 1.73.
Onopgeplakt............ „ 1.—.
franco per post.......... „ 1.23.

☞ Door eene misstelling staat de naam van den Franschen Consul in dezen Almanak fautief, en moet zijn: H. DU CHESNE.

Per Mail ontvangen:

ALMANAK MET DAMES-PORTRET.

PRIJS: *Opgeplakt*............ *f* 1.—.
franco per post.......... „ 1.23.
Onopgeplakt............ „ 0.75.
franco per post.......... „ 1,—.

KANTOOR-AGENDA
voor het jaar 1863.

[510] v. ZADELHOFF & FABRITIUS.

MILITAIR LIEFHEBBERIJ-TOONEEL.

19de VOORSTELLING.
Donderdag den 11 December 1862.

DE ADVOCAAT
PATELIJN,
Blijspel in drie Bedrijven.
EN
DE JAGER, DE HUZAAR
EN
HET OESTERMEISJE.
OF
de verpande Krijgsliedon.
Kluchtig Blijspel met zang in één Bedrijf.

Het orchest zal door het Muziekkorps van het 17de Bataillon bezet zijn, onder directie van den Sergt.-Maj. WICHERIDES.

Prijzen der plaatsen:
1e. Rang *f* 2. 2e. Rang *f* 1. 3e. Rang *f* 0,50.

Kinderen en Militairen beneden den rang van Officier betalen op de 1e. en 2e. rang de helft.

TOEGANGSKAARTJES bij den Kantinehouder verkrijgbaar.

Aanvang des Avonds ten 8 uur precies.
[532]

SUMATRA'S OOSTKUST.

I.

In den laatsten tijd heeft men druk gesproken, geschreven en geargumenteerd over Indische belangen. Geen wonder, zij zijn groot en veelomvattend, zoowel voor Nederland als voor de kolonie zelve en konden nog van vrij wat meer beteekenis worden, zoo men de onderwerpen, welke men in den kring der belangstelling wenschte begrepen te zien, gelief de uit te breiden, zoo men vermeed eene blinde eenzijdigheid in zijne belangstelling te betoonen, waardoor behartiging van één punt als het ware overdreven wordt, terwijl andere aangelegenheden die even veel — ja in sommige gevallen nog meer — de aandacht verdienen, geheel buiten overweging en betrachting worden gelaten. Wij willen echter duidelijk zijn en maar ronduit zeggen, dat men, vooral thans, door den term »Indische belangen" bijna uitsluitend de aangelegenheden van het eiland Java verstaat. Is er alzoo sprake van koloniale ontwikkeling door middel van landbouw, dan wordt hier door niets anders dan de kultuur — in al hare vormen — van Java bedoeld; wordt er gewag gemaakt van industriele vorderingen of nijverheidbelangen dan zijn het die van Java alleen; en de hoofdhandel was en is op Java gebleven. Zoo is men voortgegaan, om alle denkbeelden van koloniaal belang hoofdzakelijk op Java te concentreren. 't Is waar dit schoone eiland is eene der hoofdparelen aan de kroon van Insulinde; het is het meest produktieve van den geheelen Archipel, en het brandpunt van alle handels-, nijverheids en landbouw ondernemingen Hierop kan geantwoord worden: ja, maar het bevat nog een tal van ongeexploiteerde rijkdommen en kan dus niet gezegd worden het toppunt van ontwikkeling te hebben bereikt. Echter is het wederantwoord hierop: veel zal er nog moeten gebeuren, eer Java die phase van algeheele welvaart heeft bereikt; vele hinderpalen zullen moeten worden opgeheven, eer de verschillende, tegenstrijdige en elkander kruisende belangen in Indie paralel loopen, en — *daarom* zal Java dan ook tegelijkertijd het brandpunt blijven van al die onaangename verschijnselen, die botsingen, stagnatien en de daardoor veroorzaakte onaangename toestanden, welke door tegenoverstaande belangen worden in 't leven geroepen.

Zulke onbegeerlijke toestanden zullen zich voor al op Java zoolang herhalen, als de belangen des Gouvernements lijnregt tegenover die der onderdanen staan.

Maar waarom zoekt de handel de nijverheid en de partikuliere landbouw dan geen uitweg naar andere streken, waar dat tegenindruischen van belangen geen plaats heeft, waar geene schokken of stagnatien kunnen ontstaan door zulke wigtige belemmeringen? Waarom is immer op het aanbeeld van Java gehamerd geworden? *omdat het er zoo goed ging*, zeg je — tot een zeker climax. Waarom is Borneo ook zoo druk genoemd geworden? omdat *het er zoo slecht ging!* Doch Sumatra, om hier niet te spreken van Celebes, de Molukken, etc., werd bijna nooit der aandacht waardig gekeurd, omdat het slechts langzaam, — doch daarom niet minder zeker — vooruitging, en omdat elkander bekampende belangen zich dáár niet zoo deden gevoelen.

En toch verdient het rijke, het vruchtbare, het in alle opzigen merkwaardige Sumatra ten volle onze aandacht; wanneer eenmaal de nijvere menschenhand dáár werkzaam is, durven wij dat eiland eene toekomst van bloei voorspellen, welke voor die van Java niet zal behoeven onder te doen, want behalve de vruchtbare streken, die overvloedig gelegenheid tot alle soorten van kultuur aanbieden, levert de minerale rijkdom van Sumatra nog grootere voorwaarden tot industriele exploitatie dan Java

Wij herhalen ons *waarom* van hierboven eenigzins gewijzigd en doen de vraag: waarom willen allen op Java blijven handelen, landbouwen en nijverheid uitoefenen? »omdat het er zoo goed gaat" was het antwoord hierboven; doch dit goed gaan, heeft de ondervinding helaas nu en dan bewezen, is aan vele wisselvalligheden of beter gezegd aan vele natuurlijke oorzaken van mislukking onderworpen. Maar waarom wendt de Nederlander zijn blik dan niet naar eene andere streek, waar beletselen zich vrij wat minder zouden voordoen? Zijn onze landgenooten dan niet ondernemend genoeg? vraagt men.

Gedeeltelijk is dit het geval. Hoewel de ongunstige uitkomsten op het gebied van handel bewijzen mogen

HOLL. LIJM.

Verkrijgbaar bij

[546] v. ZADELHOFF & FABRITIUS.

Per „Baron van Hardenbroek" ontvangen:

EEN GROOT FACTUUR

BUREAU-BEHOEFTEN,

bestaande uit:

PROPATRIA PAPIER, 1e. soort afgesneden.
Idem Idem 1e. „ onafgesneden.
Idem Idem 2e. „ „
Zwaar VELIJN SCHRIJFPAPIER, gelinieerd en ongel
Groot en Klein MEDIAAN.
Rood en Wit Engelsch VLOEIPAPIER.
Best Atlas, Roijaal en Olifants KARDOESPAPIER.
STALEN PENNEN, lt. D. & T. No. 582 en CORR. PENN.
MARMEREN LEITJES, met en zonder étui.
KANTOOR GAREN.
Zwarte en Gekleurde PRENTEN, ord. en fijne soorten.
PENNENHOUDERS, Stekelvarken en andere.
POTLOODEN, Faber en andere.
PRENTENBOEKEN.
Turksch MARMER PAPIER, groot en klein formaat.
Boekbinders LINNEN en LEDER.
Best Engelsch Rood LAK.
INKTKOKERS,
en vele andere artikelen meer, te veel om te omschrijven.

[547] v. ZADELHOFF & FABRITIUS.

RIJST EN AARDAPPELEN.

De RIJST van *f* 5½, tot *f* 6½, per picol,
De AARDAPPELEN @ *f* 5,— per picol, [550]

op bestelling verkrijgbaar bij

J. J. BECKER.

PADANG-PANDJANG, Dec. 1862.

Bij de *Boekhandelaren* VAN ZADELHOFF & FABRITIUS te *Padang* ontvangen:

BESCHOUWINGEN

over den

Geldsomloop in Ned.-Indie.

Prijs *f* 1,25. *franco* per post *f* 1,50. [540]

VISITE-KAARTJES,

letters naar keuze,

worden op aanvrage zoo *spoedig mogelijk* gedrukt
(555) bij v. ZADELHOFF & FABRITIUS.

Gelithografieerde

KWITANTIEN,

verkrijgbaar bij

[549] v. ZADELHOFF & FABRITIUS.

Ontvangen:

GOM ELASTIEK.

FIJNE PENSEELEN. EN

Caders voor Phot. Portretten.

(541) ZADELHOFF & FABRITIUS.

Holloway's Zalf en Pillen.

Geene ziekte kan nadeelig behandeld worden door deze geneesmiddelen, de bloedzuiverende bestanddeelen in beide zijn eenerlei; de eene werkt van het middelpunt tot den omtrek, de andere volgt den tegenovergestelden weg; de zalf dringt binnen door de huid, de Pillen door de maag. Deze toebereidselen zijn voordeeliger dan alle bekende medicijnen, want waar bovenmatige ontsteking de *primæ viæ* de inneming der zachtste Pillen gevaarlijk zou maken, daar kan de genezing bewerkstelligd worden door de huid.

In het gansche Oostelijke halfrond is de verkoop dezer midicijnen ongeloofbaar, maar nergens dan in Indie worden betere genezingen verkregen, daar is het klimaat en het ligchaamsgestel zoo wonderlijk geschikt om hare uitwerkende krachten ten toon te spreiden.

Doosjes Pillen à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.

Te Padang	bij	Diemont & Co.
„ Batavia	„	S. B. van Kleeff & Co.
„ Banjoemaas	„	M. S. Cheriman.
„ Soeracarta	„	W. Veldman.
„ Djocjocarta	„	Buijn & Co.
„ Salatiga	„	F. Kruthoffer.
„ Tagal	„	Wed Dort.
„ Cheribon	„	W. Galistan.
„ Cheribon	„	M. Blok & Co.
„ Samarang	„	H. L. Lijon & Co.

De Groot, Kolff & Co. en de hoofd-agenten Soesman & Co.

GODSDIENSTOEFENING.

Protestantsche Gemeente

in de

Nederduitsche taal.

Zondag den 7 Dec. 1862, des morgens ten 9 uur.

HET REGTSWEZEN

TER

Sumatra's Westkust.

(*Vervolg van* No. 48.)

Volgens artikel 4 van het Reglement voor de Landraden te *Padang* en *Priaman* strekt zich het regtsgebied dier regtbanken uit: te *Padang* over de hoofdplaats van dien naam en hare onderhoorigheden; te *Priaman* over het Regentschap *Priaman*. Ofschoon de uitdrukking „de hoofdplaats *Padang* en deszelfs „(*sic*) onderhoorigheden" juist niet zeer gelukkig kan worden genoemd, vinden wij toch de redactie van dat artikel 4 niet zóó onduidelijk, dat men daaraan eene tweeledige uitlegging zou kunnen geven. Door onderhoorigheden eener plaats kan toch, vermeenen wij, wel niets anders worden verstaan als zoodanige buurten, welke wel niet binnen den kom der gemeente liggen, maar toch tot de gemeente behooren; zoo iets wat men in *Nederland* voorsteden en buitenwijken, en in *Frankrijk ban-lieue* noemt. Als onderhoorigheden van *Padang* beschouwen wij mitsdien buurten zoo als Oelak Karang, Oedjong Karang en anderen. (vóór Julij 1858 ook de Pausche landschappen, enz.) waarvan men wel niet zal willen beweren dat ze tot de *plaats Padang* behooren, maar die toch door de inlandsche Hoofden van *Padang* worden bestuurd. Is deze onze wijze van uitlegging der aangehaalde woorden niet de juiste, moet men door de „onderhoorig„heden der hoofdplaats *Padang*" alles verstaan wat onder het gebied van den Nederlandschen gezaghebber dier plaats sorteert, dan zou men gemakkelijk tot de gevolgtrekking kunnen komen dat het regtsgebied van den Landraad te *Padang* zich uitstrekt over geheel het Gouvernement *Sumatra's Westkust*; want in werkelijkheid is de Gouverneur van dat gewest hoofd van het plaatselijk bestuur te *Padang*, en men kan dus zeggen dat de onderhoorigheden van die hoofdplaats niets minder zijn dan het geheele Gouvernement *Sumatra's Westkust*. Ten aanzien van het regtsgebied van den Landraad te *Priaman* bestond zelfs geen schijn van dubbelzinnigheid; want het Regentschap *Priaman*, in artikel 4 bedoeld, kon met geene mogelijkheid iets anders wezen als — het Regentschap *Priaman*, dat is het landschap dat door den Regent van *Priaman* wordt bestuurd. Dat wordt nog duidelijker als men let op artikel 2 van het Reglement, waar van de „beide afdeelingen van het Regentschap" *Priaman* wordt gesproken, en men dan tevens weet dat het gemelde Regentschap werkelijk uit twee afdeelingen, *Sikara di Ilier* en *Sikara di Moediek*,[1]) bestaat. In weerwil hiervan werd in lateren tijd aan het meergemeld artikel 4 eene geheel andere uitlegging gegeven als die, welke wij daarvoor kunnen vinden. Langzamerhand rekende men de geheele afdeeling *Padang* — met uitzondering welligt van *Indrapoera* — als tot het regtsgebied van den Landraad ter hoofdplaats van dien naam behoorende. En in het *Priamansche* handelde men ongeveer op dezelfde manier. Wij gelooven zelfs, dat er voorbeelden bestaan dat zaken, die door den rapat te *Kajoetanam* of elders in de afdeeling *Priaman* waren behandeld, later voor den Landraad te *Priaman* in het hoogste ressort werden afgedaan. Men handelde daarbij niet naar vaste regels, maar naar de ingeving van het oogenblik, al tastende als het ware. Aan dezen onzekeren toestand is in 1861 door den Gouverneur MEIS een einde gemaakt. Bij een gemotiveerd besluit werd door dien Gouverneur bepaald, dat het regtsgebied der Landraden te *Padang* en *Priaman* zou beperkt blijven binnen de grenzen daarvoor bij het thans door ons behandelde artikel 4 aangewezen, dat is: te *Padang* tot het gebied der Padangsche Hoofden; te *Priaman*, tot de beide Sikara's. De aanleiding tot het nemen van dit besluit — zeker wel een der belangrijkste, die door den Gouverneur MEIS zijn genomen — was de volgende: In de laras *VII Kota*, behoorende tot de afdeeling *Priaman*, was een moord of eenige andere zware misdaad gepleegd. Op het voetspoor zijner voorgangers verwees de Gouverneur MEIS de zaak naar den Grooten Landraad te *Priaman*, en stelde de stukken van voorloopig onderzoek in handen van den Voorzitter dier regtbank. Deze regterlijke ambtenaar maakte de opmerking, dat uit de stukken niet bleek dat het misdrijf was gepleegd binnen het Regentschap *Priaman*, en verzocht daaromtrent stellige inlichting, aangezien daarvan afhing, of de Groote Landraad te *Priaman* al dan niet de competente regter zou zijn. Dat veroorzaakte een onderzoek en eene vergelijking van het tegenwoordige incident met vroegere correspondentien en beschikkingen; en het gevolg van dat alles was het door ons bedoelde besluit.

Blijkens artikel 5, ten tweede, van het Reglement, nemen de Landraden „in het civiele" kennis van alle vorderingen van het Gouvernement of van vreemdelingen, zoo wel van Europesche als Oostersche afkomst, tegen Maleijers, eene geldswaarde van *f* 100 te boven gaande. Dat is klaar en duidelijk, zeggen wij; en wij kunnen dan ook moeijelijk begrijpen hoe het mogelijk is dat men de Landraad ook bevoegd heeft kunnen achten om kennis te nemen van vorderingen van Maleijers tegen vreemdelingen, hetgeen nogtans wel eens gebeurd moet zijn.

Oorspronkelijk zouden de Landraden, luidens artikel 6 van het Reglement, „in het criminele" oordeelen:

1e. Over alle misdrijven door Maleijers jegens Maleijers gepleegd, „welke ter kennis van het Bestuur zijn „gebragt."

Dus hadden de Hoofden de bevoegdheid om die bepaling tot eene doode letter te maken, door een gepleegd misdrijf *niet* ter kennis van het bestuur te brengen? Maar voor welke regtbank zou in dat geval de strafzaak worden behandeld? Voor den rapat? Maar men was van de stelling uitgegaan, dat de rapats te *Padang* en te *Priaman* door de eerste civiele autoriteiten werden voorgezeten (art. 1 van het Reglement voor de Landraden enz.) Konden nu deze autoriteiten als hoofden van plaatselijk bestuur, *onbekend* blijven met misdrijven, waarmede zij, als voorzitters der rapats *bekend* waren? Dat is niet aanneembaar, en wij moeten dan ook erkennen, dat wij de boven aangehaalde clausule niet begrijpen.

2e. Over alle misdrijven, door Maleijers jegens vreemdelingen begaan.

Daar echter personen tot de inheemsche bevolking behoorende, in dergelijke gevallen naar den Raad van Justitie kunnen worden overgewezen, zoo moet deze bepaling worden beschouwd als te zijn geälterereerd besluit van den Commissaris voor Sumatra d.d. 3 September 1840, No. $\frac{226}{133}$.)

3e. Over alle overtredingen van Maleijers van de verordeningen, aan welke zij zijn onderworpen.

Wij veronderstellen dat onder die verordeningen ook begrepen zijn die betreffende 's Lands pachten, de inkomende en uitgaande regten en anderen; en wij moeten daarbij opmerken, dat het te bejammeren is dat van de zoodanigen geene verstaanbare Maleische vertalingen door den druk worden verspreid; want hoe zullen nu de leden van den Landraad met kennis van zaken hun oordeel kunnen uitbrengen?

Geschillen van Hoofden onderling en vorderingen tegen Inlandsche Hoofden, den rang van Panghoeloe of eenen hoogeren rang bekleedende, moeten voor den Grooten Landraad worden behandeld [art. 7 van het Reglement.] Dit is het eenige geval, waarin de Groote Landraad van burgerlijke zaken kennis neemt, hetgeen ons nog al verwondert, daar er toch ook burgerlijke zaken van „buitengewoon gewigt [art. 5 van het Reglement]" kunnen voorkomen, al zijn er geene Inlandsche Hoofden mede gemoeid. Trouwens de aangehaalde bepaling is reeds gewijzigd door het voorschrift, dat, om burgerlijke regtsvorderingen tegen Inlandsche Vorsten en Hoofden in te stellen, op de Buiten-bezittingen de vergunning van den hoogsten gewestelijken gezaghebber wordt vereischt [art 84 Reg. Reglem. en art. 4 Regterl. Organis.] Of zoodanige hoofden, wanneer vergunning is verkregen tot het instellen van eene actie tegen hen, aan de regtsmagt van den Grooten Landraad onderworpen zijn? Wij zouden hierop ontkennend antwoorden, indien het meermalen aangehaald besluit van 11 October 1853, No 510 — omtrent

1) Zoo zijn de namen dier afdeelingen volgens de tegenwoordige uitspraak. Wij vermoeden echter, dat die uitspraak verbasterd is, en dat de afdeelingen vroeger genoemd werden: *Sakarat di Ilier* en *Sakarat di Moediek*. Sa-karat beteekent een stuk, een brok.

---

dat er nu en dan nog al gespekuleerd is geworden — en soms vrij ligtvaardig ook — kunnen wij toch als regel aannemen, dat een Nederlander niet gaarne *zijn* geld in ondernemingen steekt, welke in zijn oog niet zeker genoeg zijn.

Doch voor het andere deel ligt de oorzaak, waarom Java alleen de stroom der ondernemingen aantrekt, in een verschijnsel dat zich over het geheele menschdom uitstrekt: zucht tot navolging; eene begeerte om met den grooten sleur mede te gaan, die vooral bij ons Nederlanders zich daarom des te meer voordoet, om dat wij nog al gehecht zijn aan zoogenaamde voorvaderlijke gewoonten. Onze voorouders die Indie bezochten, vonden bijna uitsluitend hunne grootste rijkdomen op Java en dachten — de Molukken uitgezonderd maar zeer weinig om andere buitenbezittingen. Tot heden toe hebben de nakomelingen deze handelwijs grootendeels gevolgd. Verschillende oorzaken mogen daartoe aanleiding hebben gegeven, de zaak is echter een feit. — Wij zien echter niet in waarom deze gedragslijn immer zou gevolgd moeten worden, en waarom de Nederlander minder volhardende ondernemingszucht aan den dag zou leggen, dan de in dit opzigt merken navolgenswaardige Engelschen, die zoowel in Britsch Indie als in hunne Australische kolonien een treffend voorbeeld leveren wat *willen* vermag. Wij zijn er niet voor, om alles wat wij in den vreemde opmerken voor het beste te houden, doch dat gene, wat aanbeveling en navolging verdient, mag niet onopgemerkt blijven, vooral als het strekken kan om eigen toestanden te verbeteren en welvaart te vermeerderen.

Wij wijzen op Sumatra.

Om verschillende redenen achten wij het tijdstip gunstig om te wijzen op de rijke bronnen, die daar zouden kunnen vloeijen bij eenige ondernemingszucht en volharding. Deze hoedanigheden toch kenmerkten onze moedige voorvaderen in niet geringe mate; volgen wij hen dan ook in *dat* opzigt!

Het gouvernement heeft in de laatste tijden niet onduidelijk getoond, dat het Sumatra's vooruitgang wil. Onder anderen heeft het dit bewezen door de instelling van een geheel civiel gouvernement op Sumatra's Westkust, en door de benoeming tot civiel gouverneur aldaar van een ijverig, voortvarend en in alle opzigten energiek hoofdambtenaar. Door zulke maatregelen kan het niet anders, of Sumatra's Westkust zal eene nieuwe, krachtige impulsie ontvangen en er zich tevens door ontwikkelen. Zal de partikuliere ondernemingsgeest hier door niet opgewekt worden? Waarachtig, wij hopen het!

Maar Sumatra's Oostkust is ook nog open, vooral nu — voor handel, kultuur en nijverheid. Daarop willen wij thans in het bijzonder wijzen, en de aandacht onzer lezers vestigen op het uitgebreid veld voor ondernemingen, dat zich voor velen op welk gebied ook, aanbiedt.

De tegenwoordige resident van den Riouw Archipel, tot wiens gebied Sumatra's Oostkust ook behoort, heeft eene persoonlijke en naauwkeurige opname gedaan van meest alle eilanden en landstreken, die tot zijn vrij uitgebreid gebied behooren, en heeft vooral op de Oostkust van Sumatra bronnen van rijkdom ontdekt die slechts op de nijvere en ondernemende hand des menschen wachten, om overvloedig te vloeijen. Dit betoon van aktiviteit heeft in ruime mate de argwaan, de onrust en den naijver onzer Britsche naburen opgewekt. Men heeft luide kreten geslaakt; men heeft petitien en protesten geteekend tegen die zoo ongedachte en ongewenschte ontwaking uit de Hollandsche apathie. Men heeft in dagbladartikelen gewezen op het gevaar dat Engelands handel zou loopen, indien Nederland bewijzen van leven zou gaan geven in die streken, waarvan de produkten alleen voor Engelsche handelaren rijke winsten afwerpen. Hoewel wij nu in ons volle regt zijn *onze* bezittingen nader te onderzoeken, en zoo moegelijk daarna te exploiteren, bewijst de naijver van partij, dat Sumatra's Oostkust alles behalve onbelangrijk zijn moet. Ook de berigten dienaangaande van meer dan ééne zijde tot ons gekomen, bevestigen ten volle, dat Sumatra's Oostkust niet alleen een belangrijken uitvoer zou kunnen daarstellen, maar ook dat de kultuur daar op voordeelige voorwaarden en zonder groote moeijelijkheden zou kunnen plaats grijpen. Wij willen in een volgend stuk dit nader aantoonen.

(*Wordt vervolgd.*)

ons behoud der politieke en huishoudelijke regten — het niet tot twijfel dienaangaande deed overhellen; maar wij mögen niet nalaten er op te wijzen, dat dezulken op *Java* geen anderen regter hebben als de Raden van Justitie [art. 151 Regt. Org.].

De bij artikel 7 bedoelde Hoofden staan ook voor den Grooten Landraad teregt, wegens misdaden en overtredingen [art. 8]. Hieromtrent gelden dezelfde opmerkingen die wij zoo even maakten; zoodat het onnoodig is om daarover verder nog iets te zeggen.

Artikel 9 van het Reglement bepaalde, dat misdaden bedreigd met de doodstraf of met de straf naast den dood, misbruik van gezag door inlandsche ambtenaren en aanmatiging van gezag door personen met geen gezag bekleed, naar den Grooten Landraad zouden worden verwezen. Dat is echter nader geregeld bij Gouvernements besluit van 18 Januarij 1845, No. 9, bepalende dat dezelfde misdrijven, welke, volgens het inlandsch Reglement van 1819 [Staatsblad No. 20], op *Java* tot de competentie van de Regtbanken van Ommegang behooren, voor den Grooten Landraad zullen moeten worden behandeld; dus: moord, manslag, verraad, oproer, valsche muiterij en alle daartoe betrekkelijke en als zoodanig strafbaar gestelde misdrijven; roof met geweld, brandstichting en andere, welke met den dood zouden kunnen gestraft worden; knevelarijen en misbruik van gezag, door inlandsche ambtenaren gepleegd; aanmatiging van gezag, door personen, welke met geene ambten bekleed zijn; en verzet tegen het openbaar gezag en plegen van dadelijkheden tegen hetzelve.

In artikel 11 vinden wij eene bepaling van ongeveer dezelfde strekking als het vroeger door ons besproken artikel 66 van het Provisioneel Reglement voor den Raad van Justitie te Padang, »Zoodra misdrijven," zegt dat artikel »door Maleijers begaan, ter kennisse »worden gebragt van de ambtenaren belast met de »plaatselijke Policie, zullen deze van de zaak, met »toezending van alle bescheiden, onmiddelijk berigt »geven aan den Resident (thans natuurlijk aan den »Gouverneur), *die dezelve, volgens inlandsche gebruiken »zal regelen of wel naar den competenten regter »overwijzen.*" Dat artikel geeft dus aan den Gouverneur de magt, om zoodanige zaken aan de kennisname van den competenten regter te onttrekken. Om niet in noodelooze herhalingen te vervallen, zullen wij hier niet op nieuw de vraag behandelen, of het toekennen van zulk eene uitgebreide magt aan het administratief gezag, overeen is te brengen met het tegenwoordig Regerings Reglement? Wij zullen ons vergenoegen met te wijzen op de tegenstrijdigheid, die er bestaat tusschen de bij dit artikel verleende bevoegdheid tot inmenging van het bestuur met zaken van Justitie en de zeer stellige voorschriften van artikel 6 van het Reglement, hiervoren door ons aangehaald en beschouwd.

Ten aanzien van de vormen der regtspleging bij de landraden, bestaat eene ware begripsverwarring. Het 15de artikel van het Reglement, dat daarover handelt, schrijft voor, dat, voor zoo veel plaatselijke omstandigheden het gedoogen, tot leiddraad voor de Regtspleging zullen worden genomen de bepalingen voorkomende in het Reglement op de administratie der Policie en de Crimineele en Civiele Regtsvordering onder den inlander in Nederlandsch Indie [2] en in de Resolutie van 20 Junij 1852, No. 7 [Staatsblad No. 52] »OVEREENKOMSTIG het besluit van den Commissaris Generaal van 10 October 1833, No 510." Nogmaals herinneren wij onzen lezers dat het laatstgemelde besluit niet-bemoeijenis van het bestuur met de regtspleging als regel aanneemt, en van Landraden in het geheel geen gewag maakt; en dan vragen wij hoe het mogelijk is om dát besluit in één' adem te noemen met Reglementen en bepalingen betreffende de regtspleging? Ook hier moeten wij echter opmerken, dat wij persoonlijk niet kunnen wenschen, dat het zoo vaak genoemde besluit, met betrekking tot de regtspleging naar de letter zou worden toegepast. Van dat standpunt uitgaande betreuren wij het zeer dat het in 1843 ingevoerde Reglement op de uitoefening der Policie, de Burgerlijke Regtspleging en de Strafvordering onder de inlanders op *Java* en *Madura*, althans wat de regtspleging bij de Landraden betreft, hier niet in werking is gekomen. Daartegen kan toch geen enkel bezwaar bestaan. Het nieuwe inlandsch reglement is toch »gemaakt met de bedoeling dat menschen »zonder opvoeding, zonder kennis van wetten, zonder »hulp van practizijns en zonder schrifturen of kosten »in geringe zaken hun regt zouden kunnen doen gelden;" en »die bedoeling tot vereenvoudiging is door »het geheel inlandsch reglement duidelijk te bespeuren." [3]

Het nieuwe inlandsche reglement is buitendien hier niet geheel onbekend Sommige maleijers bezitten exemplaren van de maleische vertaling daarvan, die bij *Lange & Co.* te *Batavia* is uitgegeven. De zoodanigen kunnen zelfs niet begrijpen, dat gemeld reglement hier *niet* van toepassing is. Het is ons gebeurd, dat een maleijer, verweerder in eene zaak van schuldvordering, zich bij ons beklaagde, omdat hij gestraft was — met gevangenis of geldboete, wij weten het niet juist meer — dewijl hij niet op het bepaalde tijdstip voor den Landraad was verschenen. De opgelegde straf was onwettig, beweerde hij; en om ons te overtuigen sloeg hij de maleische vertaling van het inlandsch reglement open, en toonde ons de artiken 152 en 153. Wij hadden vele moeite om hem aan het verstand te brengen dat hij gelijk en tevens ongelijk had, daar dat reglement wel op *Java*, maar niet op de Buiten bezittingen werd toegepast.

Zeer noodig komt het ons in allen gevalle voor, dat artikel 15 van het Reglement voor de Landraden te *Padang* en *Priaman*, zonder uitstel aan eene totale herziening worde onderworpen. Zoo als het thans luidt, hebben de civiele vonnissen der genoemde landraden altijd kracht van gewijsde, en is het niet mogelijk om van zoodanig vonnis in hooger beroep te komen; de executie derzelven wordt door den Resident (thans natuurlijk door den Gouverneur) gelast, derzelver schorsing zal plaats vinden naar het voorbeeld van artikel 56 van het Replement op het beleid der Regering (NB. het Reglement van 1836, staatsblad no. 48). De bepalingen van dit artikel zijn te merkwaardig, dan dat wij er maar losjes overheen zouden kunnen stappen. Wij zullen ze daarom wat nader beschouwen en met andere bepalingen betrekkelijk de burgerlijke regtspleging vergelijken.

[*Wordt Vervolgd*]. *C. B.*

2) Ofschoon niet bepaald aangewezen, wordt daarmede het Reglement van 1819 (Staatsblad No. 20) bedoeld.

3) De aangehaalde zinsnede, die wij volkomen beamen, zijn te vinden in het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indie, Deel 1, No. 157.

IN NAAM DES KONINGS!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIE,

Den Raad van *Nederlandsch-Indie* gehoord;

Allen, die deze zullen zien of hooren, Salut!

doet te weten:

Dat Hij, in aanmerking nemende, dat de gezamenlijke passirah's en proatins der afdeeling *Rawas*, residentie *Palembang*, verzocht hebben den invoer van opium aldaar tegen te gaan en te verbieden:

Lettende op de art. 29, 31 en 33 van het reglement op het beleid der regering van *Nederlandsch-Indie*;

Heeft goedgevonden en verstaan:

Onder nadere goedkeuring des Konings, te bepalen als volg:

Na 31 December 1862 is de invoer en het bezit van opium binnen de afdeeling *Rawas*, residentie *Palembang*, verboden, op straffe van verbeurdverklaring van de gevonden wordende opium en van eene boete daarenboven van ƒ 25 voor elke overtreding van dit verbod.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het staatsblad van *Nederlandsch-Indie* geplaatst, en voor zooveel noodig, in de *Inlandsche* en *Chinesche* talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage collegiën en ambtenaren officieren en justicieren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving dezer de hand zullen houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te *Tjipannas* den *16den November* 1862.

L. A. J. W. SLOET.

(Staatsblad no. 137.)

De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Bij Koningklijk besluit van den 6den September 1862, no. 69 is de gewezen onder-opziener bij den artillerie constructiewinkel te *Soerabaija*, thans wonende te *Sidho-ardjo* residentie *Soerabaija J. H. de Bruijn*, ontheven van de smet van eerloosheid en alle de gevolgen van dien, welke al nog op hem rusten, uit kracht van eene sententie van het hoog geregt-hof te *Batavia* van den 15den April 1859, waarbij hij tot onteerende straffen is veroordeeld.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen de benoemde secretaris en magistraat in de residentie *Banka* tevens vendumeester te *Muntok A. Koorlsen*.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de controleur der derde klasse bij de landelijke inkomsten en kultures *A. C. Andreas*.

Op zijn verzoek, eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de opziener der eerste klasse bij de indigo-kultures in de afdeeling *Keboemen* residentie *Bagelen C. W. Fredrikss*.

Op zijn verzoek, eervol, als secretaris van de Javasche bank mr. *H. Rochussen*.

BENOEMD:

Tot secretaris van de Javasche bank, de kassier bij genoemde bank *G. Hoeven*.

Tot kommies-boekhouder bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten te *Passoeroean*, de kommies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten, tevens havenmeester te *Toeban (Rembang) C. F. Junitz*.

BIJ DE SUB-COMMISSIE VAN ONDERWIJS TE PATTI, VOOR DE ZAKEN TE JAPARA.

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, als lid *A. A. Boers*, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezen diensten.

Tot lid, *J. C. A. Scharff*, controleur der tweede klasse bij de landelijke inkomsten en kultures te *Japara*.

BIJ DE SUB-COMMISSIE VAN ONDERWIJS TE POERWOREDJO (BAGELEN).

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, als lid ds. *B Braams*, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezen diensten.

BENOEMD:

Tot lid, ds. *F. C. M. Hanegraaf*, predikant bij de Evangelische gemeente aldaar.

GOEDGEKEURD:

Dat door den Raad van Justitie te Soerabaija
is BENOEMD:

Tot buitengewoon substituut-griffier bij die regtbank, buiten bezwaar van den lande, *B. G. Frauceux*, eerste klerk ter griffie van gemelden raad.

GESTELD:

Ter beschikking van den adsistent-resident van *Benkoelen*, de eerste klerk op het bureau van den adsistent-resident van *Panaroekan*, residentie *Bezoeki*, tevens griffier bij den landraad aldaar *A. H. Schiff*.

MAGTIGING VERLEEND:

Tot het uitreiken aan *W. H. van Waesberge*, van eene acte van toelating tot het uitoefenen van de genees- en heelkundige praktijk te *Bojolali* (residentie *Soerakarta*).

Marine Departement.

BENOEMD:

Tot geemploijeerde bij het beheer der Gouvernements marine *H. Jacobs*, thans bij dat beheer werkzaam.

Padang, 6 December 1862.

Het 15de bataillon inf. werd op den 5den dezer door den HoogEd.Gestr. Heer den Maj. *C. F. Hoffmann*, wegens Z.H.E.G. aanst. vertrek naar *Nederland*, aan den Kapit. *J. B. van Bosstraeten* overgegeven, en stond ten dien einde het bataillon des morgens te 7 uren op het *Michielsplein* in bataille geschaard; men behoefde niet lang te wachten, de af- en optredende bataillons-chefs stonden spoedig voor het front; het gelaat van den Maj. was kalm, maar duidelijk konde men lezen dat Z H E.G. aangedaan was. De gelederen werden geopend en wilde Z.H.E.G. ieder man zelve voor de laatste maal zien, daarna werd het carré geformeerd en trad Z.H.E.G. in het midden. Hij sprak eerst de Soldaten. daarna de Onder Officieren en eindelijk de HH. Officieren van het korps aan, de tranen stonden dien braven krijgsman in de oogen, en konde hij bijna van aandoening niet meer spreken; vooral bedankte hij de Offic. en Onder-Offic. voor den ijver dien zij steeds aan den dag hadden gelegd voor het bestwil hunner ondergeschikten en deed het hem zeer leed zulk een korps te moeten verlaten. Eindelijk werd de kolonne hersteld en voor Z H.E.G. gedefileerd, waarna de troepen naar hunne kwartieren terugkeerden; menig hart was aangedaan en zal het verlies van zulk een braaf chef hartelijk betreuren, terwijl voorzeker ieder wakker krijgsman hem een welgemeend vaarwel toeroept.

Naar wij vernemen werd Z.H.E.G. door de gezamelijke onder officieren van het bataillon een fraai Souvenir aangeboden. Ook vervoegde zich bij Z.H.E.G. eene deputatie van de heeren Officieren die Z E.G.H. verzochten als een klein bewijs van hoogachting te willen accepteren een cadeau van zilver, dat Z.H.E.G. bij aankomst in *Holland* zoude worden uitgereikt.

— Morgen avond zal door de Directie van de Societeit »*de Eendragt*" alhier, voor de kinderen der heeren leden[1]) eene partij gegeven worden bij gelegenheid van het St. Nicolaasfeest, waarbij ook een Tombola zonder nieten, zal plaats hebben.

— De weg van *Pandjalinan* naar *Doekoe* is van af vrijdag den 5den dezer weder voor rij- en voertuigen geopend.

— Deze week is door de politie alhier, op de weg naar *Pau* opgevat een Inl. milit., die zich in burger kleeding aldaar in een amfioenhuis ophield, en die schuldig werd bevonden medepligtig te zijn aan 5 verschillende diefstallen in de laatsten tijd alhier gepleegd. Vele der gestolene voorwerpen zijn terug gevonden en de helers daarvan insgelijks in verzekerde bewaring genomen.

1) Wij hadden liever in de Circulaire van die Societeit gelezen: *voor de kinderen van Padang's ingezetenen.*

Nota van een vrouwelijke lezeres

BATAVIA,

Omtrent de werking de N. I. Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij valt medetedeelen, dat op Ult. October jl. was.

Het totaal geboekte Contrib. en Stortingen ƒ 492.545.61
61 » Jaarlijksch » » » 161,858 00
» Verzekerde bedragen voor Levensverzekering . . . . » 2,255.627.—

PINANG.

Het verheugt ons te vernemen, dat Laroet eindelijk bevrijd zal worden van den beruchten aanvoerder der »vrije lanciers," Tji Mohammed Taib genoemd, dewijl Zijne Hoogheid de toemongong van Johore hem heeft uitgenoodigd om naar Pahang te gaan, verliet hij Johore onlangs in een schoener van Pinang en 4 praauwen, bedragende het getal zijner volgelingen met inbegrip van vrouwen en kinderen in het geheel 300 personen. Hij zal den toemongong te Singapore een bezoek brengen, daarop naar Pahang vertrekken en zich aan het hoofd der Rawa van Sumatra trachten te plaatsen. De leden van deze Rawa toch zijn in het bezit der goudmijnen in het binnenland en zeer geducht, zoowel wegens hun aantal als vastbesloten karakter. Tji Mohammed Taib is afkomstig van Menang kabau en wordt gezegd een vrij goed schriftgeleerde te zijn — een heilige, die nu eens handel drijft. Gelukzoekers van deze soort uit Menang kebau oefenen onder de Maleijers van andere streken, een invloed uit, welke alleen wordt geëvenaard door dien van Arabieren, en het zal ons dus niet verwonderen, wanneer deze Taib binnen weinige jaren te Pahang even onwelkom zal zijn voor zijne vijanden als voor zijne vrienden. (*Pinang Gazette*)

JAPAN.

Na het voorgevallene in den nacht van 25 Junij jl. met twee matrozen van het Engelsche oorlogschip *Reward*, die aan wal waren gedetacheerd en de wacht hielden aan de Engelsche legatie te Jedo, is de rust te Jedo gedurende Julij en Augustus ongestoord gebleven.

Het doel van de komst van een afgezant van den Mikado naar den Taikoen leverde veel stof tot bespreking en algemeen beweerde men, dat zulks betrekking had op de vestiging en verdere uitbreiding der vreemdelingen in Japan. Men had echter ten aanzien van de juistheid dier bewering nog geene zekerheid bekomen, evenmin was men er mede bekend, in welken geest die gezant voorstellen te doen had; alleen werd bij zijne komst als een feit opgemerkt, dat de Japansche regering meer dan gewone bezordheid voor de veiligheid der vreemdelingen deed blijken. Eerst werden de vertegenwoordigers der verschillende mogendheden verzocht, dat zij hunne landgenooten zouden terughouden om zich op den grooten weg van Jokohama naar Jedo te begeven, op den dag, dat de gezant daar langs zoude trekken. Allen voldeden hieraan uit vrees, dat bij de groote menigte volgelingen, die hem vergezelde, ligt botsing zoude ontstaan tusschen dezen en de vreemdelingen, die in den trein verwikkeld mogten geraken.

Eenige dagen later kwamen twee gouverneurs van buitenlandsche zaken waarschuwen, om liever niet des middags uit te rijden, daar ook de vorst van Satzuma gekomen was met een groot aantal volgelingen, en de euvelmoed dier lieden, die als buitengemeen woest werden voorgesteld, zeer te vreezen was

Eindelijk werden er nog twee brieven ontvangen; in den een werd het verzoek gedaan, om, indien men op weg den gezant van Mikado mogt tegen komen, naar den raad van het eskorte [natuurlijk om terug te keeren] te willen luisteren, terwijl in den anderen werd vermeld, dat er op den 10den en 11den Julij groote volksfeesten zouden plaats vinden ter eere van Sahno Gongen en het gedurende die beide dagen geraden was in het geheel niet uit te gaan.

De chargé d'affaires van Engeland die aanvankelijk voornemens was te Jedo te verblijven, is dan ook den 10den Julij naar Jokohama vertrokken om, even als de minister van Frankrijk, slechts dan te Jedo te komen, wanneer een bijeenkomst met de Japansche ministers zulven noodig mogt zijn. Alleen de konsul generaal der Nederlanden en de minister president van Amerika zijn te Jedo gebleven en hebben, ten einden alle voorwendsels weg te nemen, moeten toestaan, dat er voortaan binnen 's huis Keizelijke officieren ter bescherming geplaats worden.

De ingenieur Remij en de scheepsbouwmeester Lehman, beiden voor rekening der Japansche regering te Nagasaki werkzaam, hebben geweigerd om gehoor te geven aan het verlangen dier regering, om te Jedo te komen, ten einde aldaar een geschikte plaats te zoeken voor het oprigten van machineriën en een scheepstimmerwerf, tenzij voor hunne erfgenamen een som van ƒ 20,000 verzekerd werd, in geval zij aldaar vermoord mogten worden.

De konsul-generaal der Nederlanden is daarop met de Japansche ministers overeengekomen, dat zij zelven de baai van Jedo nauwkeurig zouden laten opnemen en de kaart daarvan aan hem medegeven, als wanneer hij bij zijne terugkomst op Desima met de beide genoemde heeren zou beraadslagen, zoowel over de geschikte plaats voor bedoelde inrigtingen, als over de machinerien, welke besteld zouden moeten worden.

In den loop der maand Julij jl. is voor het eerst geheel met toestemming der regering te Jedo eene courant uitgekomen, bevattende het voornaamste buitenlandsche nieuws, welk blad gretig door de Japannezen werd gekocht.

Hoewel het te vermoeden is, dat de openbaarmaking van die nieuwstijdingen met de uiterste behoedzaamheid zal geschieden, is toch iedere stap in deze rigting van belang te achten. Als bewijs, dat de regering genegen is nog verder van het oude stelsel van geheimhouding af te wijken is door haar aan den konsul generaal der Nederlanden eene kaart van geheel Japan op eene zeer groote schaal ten geschenke aangeboden, ook is door haar geen bezwaar gemaakt, om geheel in strijd met de daartegen bestaande oude wetsbepaling, elf Japansche schipbreukelingen, die door een Amerikaansch schip op reis van Hongkong naar Kanagawa waren opgenomen, aan wal te laten komen en hun te vergunne

...dnne woonplaats terug te keeren. De ... van Amerika voedde zelfs de hoop de ...pansche regering te bewegen, den scheepsgezaghebber eene belooning te geven.

Volgens berigten van Nagasaki hadden in de maand Junij jl, eenigen matrozen van een Fransch koopvaardijschip bij een twist in een theehuis aldaar twee Japansche politiebeambten gedood; de schuldigen waren gevat, en de minister van Frankrijk heeft den konsul-generaal der Nederlanden schriftelijk zijn dank betuigd voor de bereidwillige wijze, waarop de kanselier mr. Metman en de gouvernements geneesheer jhr. Pompe van Meerdervoort, den konsulairen agent van Frankrijk in de instruktie dier zaak van dienst zijn geweest.

Er ging weinig in den handel om en tengevolge der vele in omloop gebragte valsche dollars maakten de Japansche kooplieden veel bezwaar om deze specie in betaling te nemen.

Berigten, in de maand Augustus van Nagasaki te Jedo ontvangen, melden, dat de cholera aldaar vrij sterk onder de Japansche bevolking heerschte en er dagelijks 60 tot 80 menschen stierven.

Ook te Jedo was die ziekte uitgebroken en de Japansche regering, in de meening, dat zij van China is overgebragt, heeft naar het gevoelen vernomen van de vertegenwoordigers der verschillende mogendheden, in hoeverre het wenschelijk zoude zijn eene quarantaine voor de schepen in te stellen. Bij geen van allen is dat denkbeeld gunstig opgenomen, en zulks vooral uit vrees voor overbodige vexatoire maatregelen van de zijde der Japansche autoriteiten.

De koers van de dollars te Nagasaki stond, even als te Jokohama zeer laag tegenover de Japansche munt, $ 100 — 200 itzeboes, zoodat de verkoop van invoer-artikelen daardoor wel is waar werd begunstigd, doch de inkoop van uitvoer artikelen zeer werd bemoeijelijkt.

De Russische korvet *Posadnik*, kommandant Berelief. die zich bekend heeft gemaakt door zijn verblijf op de Tsoesimaeilanden. was in het begin van Augustus te Nagasaki teruggekeerd van een bezoek van de haven van Tjosan of Tjielian op de kust van Korea (zooals men beweert, afhankelijk van Japan), welke haven dezelfde is, als die, wier opening de heer Alcock vroeger als wenschelijk heeft voorgesteld, ingeval de opening der andere havens in Japan uitgesteld werd

Een der leerlingen van den gouvernements geneesheer te Desima, Mat Moto genaamd, is aan het hoofd eener geneeskundige school te Jedo geplaatst, en naar men kon verwachten, zal die plaatsing veel bijdragen tot verspreiding van de kennis de Europesche geneeskunde in het Japansche rijk.

— Ten vervolge van het berigt, voorkomende in ons nummer van 12 Julij jl, dat er Japansche ambtenaren naar de Bonin eilanden [Japansch Moning Sima of Ogasawara Sima] waren gezonden, om den staat dier eilanden te onderzoeken, kunnen wij thans melden, dat de Japansche regering zich op die eilanden heeft gevestigd, en aldus haar regt daarop als behoorende tot Japan openlijk verklaard heeft. Nadere bijzonderheden hieromtrent waren nog niet vernomen, dan die, welke blijken uit een brief van de Japansche ministers, gerigt aan den konsul generaal der Nederlanden in Japan, van den volgenden inhoud:

»Wij hebben aan U. E. eene mededeeling te doen.
»Schoon de vaart naar de eilanden Ogasawara Sima, »gelegen ten zuiden van ons rijk, intusschen tijd »eens opgehouden werd, echter hebben wij onlangs »Midsoeno Tsikogono Kami, den gouverneur voor »buitenlandsche zaken en Hatstoli Ki-itsi Metské »[opziener] derwaarts afgevaardigd en onze officieren »aldaar geplaatst om de volkplanting weder te be»werkstelligen. En naderhand zullen brandhout, wa»ter, eetwaren niet alleen, maar ook steenkool en »andere noodige artikelen op die eilanden voorhan»den zijn, om gemakkelijkheid te geven aan de »schepen, die voortaan in de nabijheid van die »eilanden varen. Zoo is het wenschelijk, dat gij het »aan de koopvaardijschepen en walvischvaarders van »Nederland wilt bekend maken.
»Met eerbied en achting den 30sten dag der 6de »maand van het 2de jaar van Bunn luw".
[w. g.] Wakisaki Nakatsoe Kasano tajuw Midsoeno Idsoemino kami Itakoela Soewono Kami.

[*Jav. Ct.*]

Men berigt uit Yokohama dat op 14 September ll. een klein reisgezelschap, bestaande uit drie heeren en eene dame, dat een uitstapje van daar naar Kawasaktie wilde doen, door de volgelingen van een damio zijn aangevallen geworden, waardoor een heer in stukken is gehouwen en de overige leden van het gezelschap zijn verwond.

NEDERLAND.

Bij het ministerie van binnenlandsche zaken is ontvangen een afdruk van de onlangs in Australie uitgevaardigde *act to amend the laws relating to be registration of legaly qualified practitioners.* Uit dat stuk blijkt, dat elk geneeskundige, Engelschman of vreemdeling, in de engelsche kolonie Victoria tot de uitoefening der geneeskundige praktijk wordt toegelaten, mits hij kunne bewijzen gedurende minstens drie jaren eene regelmatige opleiding aan eene geneeskundige school te hebben genoten, en voorzien zij van eene diploma, afgegeven door eene akademische fakulteit of een daartoe bevoegd ligchaam, waardoor hij in het land, waar dit hem is uitgereikt, tot de uitoefening der praktijk gemagtigd wordt.

(*Staats-Courant.*)

— De Zwitsersche dagbladen hebben berigt, dat de Nederlandsche regering een oorlogschip beschikbaar heeft gesteld, om de gezanten over te brengen, welke Zwitserland naar Japan wil zenden. Dit berigt is niet geheel juist. Naar wij vernemen, heeft de Zwitsersche regering zich tot het Nederlandsche gouvernement gewend, met verzoek om het gezantschap van Oost-Indie met een Nederlandsch oorlogsvaartuig naar Jedo te vervoeren. Zoo wij wel onderrigt zijn, heeft de Nederlandsche regering hierop geantwoord, dat zij zich daartoe niet onvoorwaardelijk kan verbinden, naardien dit afhankelijk is van het getal oorlogschepen, 't welk in Indie beschikbaar zal zijn. Zoo dit intusschen niet mogelijk mogt zijn, gaf zij der Zwitsersche regering in overweging het gezantschap de reis per landmail tot Nagasaki te laten doen. Aldaar zou een Nederlandsch oorlogschip beschikbaar zijn om de gezanten verder naar Jedo over te brengen

ALGEMEEN OVERZIGT.

Rotterdam, 7 October. In de Italiaansche aangelegenheid is sedert ons laatste Nommer niets geschied, wat eene spoedige ontknooping van dit groote raadsel kan doen verwachten. Intusschen is er toch iets voorgevallen, dat nog al beweging heeft gemaakt, onzes inziens meer dan het verdiende. Keizer Napoleon namelijk heeft eenige documenten in den *Moniteur* laten plaatsen, inhoudende wat door hem — N.B. in Mei en Junij ll. — gedaan is, om de Romeinsche kwestie tot eene oplossing te brengen. Daaruit blijkt, dat de paus tevreden moet zijn met zijn tegenwoordig bezit en aan zijne onderdanen de gemeentelijke vrijheden terug behoort te geven; daarentegen wordt aan Z. Heil. een civile lijst beloofd, enz. Het spreekt van zelf, dat de paus die voorstellen eenvoudig van de hand heeft gewezen. Nu zijn er die in boven bedoelde documenten wenken meenen te vinden, waaruit zij opmaken, dat het weldra tot eene ontruiming van Rome komen zal en de totaalindruk moet te Turin in dien geest geweest zijn; maar wèl zoo duidelijke wenken zijn er in, die juist het tegendeel doen verwachten. »Nooit," zoo schrijft de Thouvenel aan de Lavalette, »nooit heeft de regering des keizers een woord gesproken, waaruit het kabinet van Turin met grond kon opmaken, dat de hoofdstad van het Katholicismus, met toestemming van Frankrijk, tegelijk de hoofdstad zou worden van het groote rijk, dat aan gene zijde der Alpen gesticht is," Die zinsnede is, dunkt ons tamelijk sterk. Maar zoo is Louis Napoleon ten opzigte van Italie altijd geweest: een Janus met twee aangezigten en zoo kan dan ook het dagblad *La France* op grond van die documenten beweren, dat alles bij het oude zal blijven, terwijl de *Constitutionnel* op dezelfde gronden volhoudt, dat Rome weldra zijn eigen meester zal zijn. Zoo stelt Z. M. een aantal door hem in meerdere of mindere mate geïnspireerde dagbladen in staat, om het publiek in en buiten Frankrijk met gewaagde gissingen, gevolgtrekkingen en bespiegelingen bezig te houden. Heden of morgen wordt de keizer uit Biarritz op St. Cloud verwacht en dan, zegt men, zal hij een besluit nemen. Hij zal niet; — zoolang niet eene sterkere pressie dan die van het Italiaansche ministerie of eene of andere politieke combinatie het raadzaam voor hem maakt, Rome te ontruimen — zal alles blijven zoo als het is.

Intusschen schijnt hij toch niet zonder vrees voor den haat en de wraakzucht der Italianen te zijn. Nooit werden uitgebreider maatregelen tot zijn bescherming genomen. Hij vreest een tweeden Orsini.

Overigens is het voornaamste wat ditmaal uit Frankrijk te melden valt, dat het ministerie voortgaat met de gestrengste maatregelen ten opzigte van de drukpers te nemen. Het is of men het er op toelegt, om zich vijanden te maken.

Sedert eenigen tijd was er sprake, dat het Italiaansche ministerie eene wijziging zou ondergaan; later heeft men echter vernomen, dat alleen de minister van justitie, de heer Conforti zal aftreden. Victor Emanuel heeft eindelijk gedaan, wat hij reeds lang had moeten doen; hij heeft namelijk het besluit geteekend, waarbij aan Garibaldi en allen die met hem in de laatste beweging betrokken waren, amnestie wordt verleend. De ex-dictator is aan de beterhand, doch het kan nog maanden duren, voor hij in staat zal zijn zich te bewegen.

In Pruissen duurt de strijd tusschen de liberale begrippen en de reactie, tusschen het volk en de jonkerpartij voort. De tweede kamer heeft, zoo als men weet, het budget van oorlog met eenparigheid van stemmen verworpen. Onmiddelijk daarna vernam men, dat de minister van finantien was afgetreden en dat von Bismarck Schonhausen tot minister van buitenlandsche zaken benoemd was. In de telegrafische depêche, staat abusivelijk de benoeming van den prins von Hohenlohe tot president van den ministerraad; lees daarvoor: [*aftreding*]. De kamer hield op voorstel van het ministerie geen zitting voor den 29sten September: alstoen werd een koninklijk besluit voorgelezen, waarbij het budget voor 1863 ingetrokken en tevens te kennen gegeven werd, dat de regering in de volgende zitting-periode het budget voor 1863 zou aanbieden, tegelijk met een ontwerp van wet, waarbij de levensvoorwaarden der leger-reorganisatie behouden blijven. Daags daarna hield de commissie voor het budget eene zitting, waarin besloten werd de regering uit te noodigen om genoemd budget voor 1863 ten spoedigste in te dienen, met protest tevens tegen het gebruik van gelden, welke de kamer niet goedgekeurd heeft. Reeds heeft zich de partij van vooruitgang in de kamer, alsmede het linker centrum, voor dat voorstel verklaard, en zal ook de kamer dus waarschijnlijk met groote meerderheid daarvoor stemmen.

De regering zal nu vooreerst zonder budget regeren. Dit ligt in den aard van de zaak en blijkt ook zoowel uit verklaringen. door den heer voor Bismarck gegeven, als uit de betoogen der reactionnaire drukpers, die de ongehoorde leer verkondigt, dat aan geen besluit der kamer gevolg kan worden gegeven, zoolang het niet door de beide andere deelen der wetgevende magt kracht van wet heeft verkregen! De reactie is dus volkomen.

Wat vooral in Pruissen zorg baart is het karakter en de denkwijs van den man, die thans aan het hoofd van het ministerie staat. Von Bismarck Schonhausen behoort tot de zoogenaamde Jonkerpartij bij uitnemendheid en heeft hoegenaamd geen achting voor constitutioneele begrippen en volksvrijheden Daarbij schrijft men hem algemeen, te regt of ten onregte, een voorliefde voor de Napoleontische politiek toe en niet ongegrond schijnt de vrees, dat het zijn streven zijn zal, om Pruissen de rol van groote mogendheid te doen spelen en dus meer invloed op het lot van Europa te verschaffen, hetgeen natuurlijk niet geschieden kan, zonder een groot leger. Hij rekent er op, zoo zegt men al verder, dat het hem gelukken zal, door eene anti-Oostenrijksche politiek, door een krachtig optreden tegen Keurhessen en Denemarken, de natie in een rigting voort te stuwen die haar minder afkeerig zal maken van de gewenschte legerorganisatie en de daartoe noodige gelden. En dit zou dan ook de reden zijn, waarom de koning zich tot dien staatsman gewend heeft. Het is echter zeer te betwijfelen of hij zijn doel zal bereiken. Niet alleen is de geheele liberale drukpers in Pruissen op hare hoede en laat het aan geen waarschuwingen ontbreken, maar de meerderheid der natie heeft in de laatste jaren groote vorderingen op den weg van staatkundige ontwikkeling gemaakt en als de kamer maar op den duur pal staat en zich door geen voorwaardelijke beloften laat verbinden, dan moeten al deze pogingen ten slotte op den gezonden zin des volks afstuiten en zelfs tot bevordering van de echt constitutionneele beginselen medewerken. Dat het Pruissische volk echter in den eersten tijd nog zware stormen te wachten staan, is zeker.

Vertrokken Passagiers.

Per N. I. Stooms. *Koningin der Nederlanden*. gez. E Lewis, de hh. Werner en echtg., Simons, Michielsen en van Asperen, 1 onderoff., 2 Eur. en 10 Inl. militairen. 16 Jav. werkleiden, 1 gecondemn en 4 geëmancipeerde kettinggangers, 7 Chinezen, 1 Eur. en 1 Inl. arestant, naar Batavia via Benkoelen

Per Fransch schip *Indépendant*, gez. Labory, de 1ste Luit. von Freijtag van Overstraten, naar Bordeaux.

HANDELSBERIGTEN.

AAN en UITVOER te Padang, van den 29 Nov. t/m den 6 Dec. 1862.

Uitvoer.

Naar Frankrijk per Fransch schip *Independant*, *gezagv. A. Laborij.*
9860 71/100 pic. koffij, 206 11/100 pic rotting, 50 sts. koehuiden, 89 sts. buffelhuiden, 8 [illegible]/100 pic. buffelhoorns *Paine Stricker & Co.*

Naar Atjin per Ital. schip *Rattler gezagv. F. Montochiaro.*
15 kist. opium, 50/m dollars *Paine Stricker & Co.*

Naar New-York per Am. schip *Rocket*, *gezagv. Benj. Freeman.*
3000 pic. koffij, 147 pic. wt peper, 20 pic. rotting *Dummler & Co.*

Naar Batavia via Benkoelen per *Koningin der Nederlanden*, *gezagv. E. Lewis.*
50 kist. en 4 doz. wijn, 2 kist. klamboegoed *Dummler & Co.* 191 pic. rijst, *Paine Stricker & Co.* 50 pic. koffij, *Lie Ghoee.* 4½ pic. foelie, 1 kist. roko bladeren *Oei Tam.* 400 sts. planken, 3 kist. roko bladeren, 3 pic. schulptjes *Lim Tjoeiseng.* 9 kist. roko bladeren, *f* 3000 zilverenmunt *Oemar Aijdiet.* 1359 [illegible]/100 pic. kassia *P. van Overzee & Co.* 1 kist. sarongs, *Abdulla Aijdiet.* 520 pic. koffij, 30 pic. benzoein *Lie Saaij.*

Lading voor Benkoelen.

5½ pic. aardappelen, 3 vaten meel, 2 kist. trasie, *Lim Tjoeiseng.* 60 sts. europ. broekengoed, *Lim Hok.* 1 kist. lijnwaden, *sie Badoe Akim.* 2 kist. manilla sigaren, aan boord gebleven lading.

Aanvoer.

Van Batavia per Stooms. *koning der Nederlanden*, *gezagv. E Lewis.*
8 kist. div. lijnwaden, 4 kist. div. koopmanschappen, 1 kist. man. sigaren, 14 kist. div. koopmanschappen, 2 vaten salak *Tjoa Lok* 8 pic. saffloer, 2 kist. div. koopmanschappen, 7 kist. div. koopmanschappen. 10 vaten eur. spijkers, ¾ vaten Teneriffe wijn, 2 vaten genever, 3 pakken bindtouwen, 1 pak batv. soemboe, 5 ps. eur. kaas, 4 pic. eur. valsch coralen, 450 doz. eur. tabakdozen, 4 kist. div. koopmanschappen, 12 pic. chin gedr. visch, 5 krandj. chin mosoa, 3 krandj. batv. witte uijen, *Oei Tam.* 20 tonnen java soija, 10 kist. thee, 1 kist. div. koopmanschappen, 20 tonnen arak, *f* 8000 ps. manila sigaren *Lim Thoe.* 5 kist. div. koopmanschappen, 1 pakje arab bloed coralen 4 doz. eur. pennemessen, 50 pakjes chin klatergoud. 1 kistje. schoolbehoeften, 1 kistje inkt *Order.* 3 kist. div. koopmanschappen. 4 doz. wijn *W. Townsend.* 6 kist. div. koopmanschappen. 1 kist europ. geol. drills, 2 kistjes cognac, 1 kistje likeur, 2 vaten bier, 1 baal laken, 3 kist. speelgoed, 1 kist. parfumerien, 3 ijzeren ledikanten, 2 bultzakken *Hansen.* 18 kist. wit kat. 3 kist. gedr. kt., 10 kist. madapollams, 50 doz. parasols, 5 doz. am. stoelen, 1 kist. java sigaren 4 kn. provisien, 1 kist en vat glaswerk, 2 kist. soija, 1 kist. politour, 1 kist. waskaarsen, 1 kist. kramerijen, 1 vat ijzerwerk, 1 vat maders, *D. Hissink & Co.* 2 kist. doeken *Dammler & Co* 2 balen laken, *Paine Stricker & Do.* 1 kistje monsters *Rijckevorsel & Co.* 2 kist. man. sigaren, *Order.* 2 kist. opium *Paine Stricker & Co.* 4 kistjes opium *Lie Saaij.* 1 kist sarongs *Order* *f* 200,000 zilveren munt en gouvernements goederen.

Lading van Benkoelen.

50 sts. madapollams, *Order.*

Van Grissee via Priaman per *Attal Toolbarie*, *gezagv. S. A. B. A. Alijdroes.*
200 ps. ong. kt., 965 pic. suiker, 50 pic. tamarinde 60 pic. katjang, 180 ps. ledige kist. 105 pic. koperwerk, 40 stuks tjapils, *de Gezagvoerder.* 220 pic. rijst, 2500 sts. klappers, 20 sts. stoelen te Priaman geladen.

Van Batavia per *Christiaan gezagv. Tjia Boeseng.*

1 pic. gambier, 10 pic. siam gaboes, 50 corg tanah doeken, 8 pic. tamarinde 24 sts. wollen dekens. 1 pic. coralen. 2 pic. beng. garen, 10 sp. lampen, 4 vaten messen, 3½ doz. ijzerwerk, 4 kist. glaswerk, 10 stellen jap. koperwerk, 2 doz. inktkokers, 200 pakjes ringen, 249 doz. aardewerk, 30 sts. chin kt., 1 kist. naaigaren, 9 ps. harmonicas, 102 ps. chin. speelgoed, 7 pees chin houtwerk, 8 pic. pal sieriedoos, 100 ps. chin. kammetjes, 5 stellen jap. aardewerk, 10 sts. chin stalen pannen, 72 stellen chin. aardewerk, 2 kits. europ. aardewerk, 3 sts. ijzeren knijptangen, 28 manden aardenwerk, 50 doz. parapluien, 1 vat glaswerk, 1 do. ijzerwerk *H. van Rijckevorsel & Co.* 600 stellen stalen pannen, 250 pic. ijzer, 1 oude kast, 840 doz. eur. thee kommetjes, *Oei Tam.* 1 vat ijzerwerk *Order.* 3 vaten teer, 2 kleine ankers, 105 corg. batik doeken, 1 kist. gamboengs, 24 fl. stangies, 12300 stroozakken, 8 vaten meel *Purvis & Co.* 2 kist. misoa, 30 pak offerpapier, 24 pic. zinkbladen, 3 pic. coralen, 30 vaten arak, 100 kist. chin. vuurwerk, 100 pakken offerpapier, 20 pic. gadoengs. 10[illegible]0 pak stroozakken, ¼ pic. vitriool, 2 pakken komijnzaad, 10 pic. gadoengs, 15 chin. vuurwerk, 500 pees stalen pannen, 100 ps. chin aarde passo, 3½ doz. ijzerwerk, 45 pic. suiker, 16 vaten meel, 10 vaatjes soija, 470 doz. aardewerk, 1 oude balans.

Restant goederen in het Entrepòt op ultimo November 1862.

18 kisten amfioen,	7 kistjes Sherry
60 kisten en 6 vaten Bier	400 kistjes } Staal
1 pakje en 1 trommeltje Diverse,	630 vaten } Staal
900 kelders Genever	1027 bundels } Staal
7 kisten en 13 balen Garen	8 vaten Spek
425 kisten Lijnwaden	9 vaten Vleesch
8 vaten Meel	49 kisten Wijn
24 blikken Lijn olie	

SCHEEPSBERIGTEN.

AANGEKOMEN Schepen te Padang.

DATUM.	VLAG.	SOORT.	NAM. D. SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN	DATUM.	AGENTEN.

VERTROKKEN Schepen van Padang.

DATUM.	VLAG.	SOORT.	NAM. D. SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	NAAR.
Dec. 1	Am.	schip	Rocket.	Freeman.	New-York
"	Fr.	"	Independant.	Laborij.	Bordeaux
"	Ital.	"	Rattler.	Montechiaro.	Achin.

TER REEDE LIGGENDE Schepen te Padang.

VLAG.	SOORT.	NAM. D. SCHEP.	GEZAGVOERDER.	BESTEMMING.	AGENTEN.
N. M.	stoom	Rein. Claessen	kt. l. t/z. Modderman	Batavia	Dammler & Co.
N. I.	bark	Samuel	E. Oort	....	Paine Stricker & Co.
N. I.	bark	Ta-lim	Said Alie	Nederl.	Purvis & Co.
Ned.	"	Schelde	A. L. Hoffman	Amsterdam	Purvis & Co.
"	"	B. v. Hardenb.	Hennij	....	Gezagvoerder
N. I.	bark	Soetan Iskand.	J. Steiger.	Nederl.	
Ned.	bark	Telegraph	Bolufe		

Van elk artikel in dit nummer voorkomende, en niet door anderen geteekend. stellen zich voor de wet als schrijvers bekend *de Uitgevers.*

Gedrukt bij . ZADELHOFF & FABRITIUS te *Padang.*